

Eturauhassyöpä on miesten yleisin syöpä: siihen sairastuu vuodessa noin viisi tuhatta miestä. Mitä aiemmin tauti havaitaan, sitä parempia ovat hoitotulokset. Kaksi miestä kertoo kokemuksistaan.

Keijo Vanhala meni 68-vuotiaana lääkäriin virtsavaivojen vuoksi. Tutkimuksissa löytyi eturauhassyöpä. Hoidot tepsivät: nyt kuusi vuotta myöhemmin tauti on hyvässä vaiheessa, mutta seurannat jatkuvat puolen vuoden välein.

"Se tuli ihan puun takaa. Olin ollut perusterve. Kun menin leikkaukseen, se oli ensimmäinen kerta, kun olin sairaalassa pidemmän aikaa", Vanhala kertoo.

Hän oli noin vuotta aiemmin huomannut, että vessassa käynti kesti oudon pitkään, ja jotain tuntui aina jäävän rakkoon. Kun hän lopulta meni lääkäriasemalle, verikokeesta selvitettiin PSA. Se on eturauhassolujen tuottama valkuaisaine, jonka pitoisuuden nousu on syytä selvittää.

Läheskään aina korkea PSA ei tarkoita syöpää. Toisaalta syöpäkään ei aina nosta PSA:ta.

"En ollut ikinä kuullutkaan PSA:sta. Sen jälkeen otettiin koepalat, joista selvisi syöpä. Ensimmäisenä kysyin, milloin kuolen. Lääkäri vastasi, ettei sitä kukaan pysty sanomaan, mutta kun hyvin hoidetaan, niin elinaikaa voi olla useita vuosia."

Vasta leikkauksessa - joka tehtiin robottivälineillä - selvisi, että syöpäkasvainta oli luultua enemmän. Kaikki ei ollut näkynyt alueesta otetuissa kuvissa. Leikkauksessa myös imusolmukkeita poistettiin.

Myöhemmin Vanhala sai vielä säde- ja hormonihoitoja. Matkan varrella on löytynyt etäpesäkkeitä, mutta ne on napsittu yksi kerrallaan pois. Tauti ei ole levinnyt luustoon, ja vaikka olisikin, myös luustokasvaimia pystytään nykyään yhä paremmin hoitamaan.

"Mitään erityisiä kipuja ei ole ollut. Vessassa pitää käydä kyllä usein, mutta se on tämän ikäisillä äijillä muutenkin yleistä. Erektioasioihin on hoitokeinoja. Paino on kyllä noussut hormonihoitojen takia", Vanhala kertoo.

"Olen ollut äärettömän tyytyväinen julkiseen terveydenhuoltoon Helsingissä. Varmaankin hoitoon pääsyä nopeutti, kun kävin ensin yksityisellä ja sain sieltä lähetteen. Mutta sen jälkeen kaikki on sujunut todella hyvin."

Hän korostaa, että potilaan kannattaa olla aktiivinen ja kysyä lääkäriltä kaikki mikä tulee mieleen. Suuri osa lääkärin puheesta saattaa mennä varsinkin alkujärkytyksessä ohi korvien, mutta sitten kysellään uudelleen.

Vanhala on harrastanut joogaa parikymmentä vuotta, ja toipumisaikana hän alkoi vetreyttää piirtämistaitojaan.

"Pääkoppa kannattaa pitää kasassa niin hyvin kuin voi. Siitä koko kehon vointi ja toipuminen on paljon kiinni. Ei mitään taisteluhenkä, koska syöpä ei piittaa taistelusta, oppiminen elämään syövän kassa on tärkeää. Mutta kannattaa ottaa selvää asioista ja pitää huolta voinnistaan", hän suosittelee.

Vanhala toimii Eturauhassyöpäpotilaiden tuki ry ERSYn puheenjohtajana, ersy.fi, 24h vertaistukipuhelin 040 828 0000.

Tallinnassa asuva toimittaja Petri Saraste.

"Olin normaalissa terveystarkastuksessa Tallinnan keskussairaalassa ja jo lähdössä pois, kun saksalaissyntyinen tri Zimmerer kysyi, onko muita murheita. Kerroin, että öisin pitää kyllä juosta 2–4 kertaa vessassa, mihin hän vastasi kysyen, että koska olen ollut edellisen kerran PSA-testissä. Sanoin, että en koskaan. Kun tulos tuli, oli se melkoinen yllätys: PSA oli 36. Viitearvo on iästä riippuen 3–6:n paikkeilla."

Sisätautilääkäri oli varma, että kyseessä on syöpä. Samaan aikaan Viron koronatilanne alkoi pahentua, eikä lisätutkimuksiin olisi löytynyt aikaa ainakaan 2–3 kuukauteen.

"Minulle sanottiin suoraan, että sun on parempi nyt lähteä Suomeen. Hakeuduin helsinkiläiseen yksityissairaalaan, ja diagnoosi vahvistui. Hoidot aloitettiin välittömästi."

"Koska en ole ollut enää vuosiin Suomen sosiaaliturvan eikä Kelan piirissä, kustannukset tietysti vähän hirvittivät. En olisi päässyt myöskään HUSiin potilaaksi."

Yksityissairaalan ylilääkäri kertoi Sarasteelle perusteellisesti eturauhassyövästä.

"Eri hoitomuotoja ei edes käsitelty siinä palaverissa, vaan lääkäri päätti puolestani, että aloitamme sädetuksen. Minulle istutettiin neljä kultahippua, joiden avulla sädetys voidaan kohdentaa juuri oikeaan paikkaan. Sain myös hormonihoitoa."

Eri sädetyshoitoja tehtiin joka arkipäivä reilun kuukauden ajan, osa isoilla annoksilla ja nukutuksessa.

"Riskeistä puhuimme alussa sen verran, että jos tauti on päässyt luustoon, niin sitten asiat ovat huonommin. Niin ei kuitenkaan ollut, vaikka 'oksia' oli jo alkanut levitä eturauhasen ympäristöön. Hoidon jälkeen oli suuri helpotus kuulla, että PSA oli laskenut alle yhteen. Viime tarkastuksessa se oli 0,27 eli sama kuin vuosi sitten hoitojen jälkeen", Saraste kertoo.

"Mielestäni hoito oli asiantuntevaa ja henkilökunta aivan mahtavaa. Lupasin toimittaa heille kiitokseksi elämäkertani 'Kirjeenvaihtaja', joka julkaistaan elokuussa."

Saraste kertoo, että aluksi kävely oli vaivalloista ja vatsa oli sekaisin hoitojen ajan. Polkupyöräilyä tai pallopelejä ei voinut ajatellakaan.

"Nyt kaikki on toisin. Kunhan korona helpottaa, niin pääsen taas uimaan ja vaikka rullaluistelemaan!"

Saraste korostaa, että eturauhassyöpä voi olla oireeton. Testeissä käyminen on hänestä ensiarvoisen tärkeää.

"Minä selvisin säikähdyksellä - pahemminkin olisi voinut käydä, jos en olisi möläyttänyt tri Zimmererin vastaanotolla öisiä kusireissujani. Suvussamme ei kukaan ole kuollut tai edes sairastunut syöpään. Luulin myös, että eturauhasvaivat näkyvät normaalissa verikokeessa."

"Samalla minulle katastrofikirjeenvaihtajalle kävi omakohtaisesti selville, mitä on olla heikko ja täysin riippuvainen muista. Oma kertomukseni on pientä siihen nähden, mitä olen vuosikymmenten aikana työssäni ympäri maailmaa nähnyt."